

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת ראה | תשפ"ו

מרן אמר לי: שמעתי שאתה לא רוצה למסור שיעור

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א

לפני קרוב לחמישים שנה, אחד משומעי לקחו של מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, הציע לי למסור שיעור תורה בבית כנסת מסוים בירושלים, שבכדי להגיע לשם הייתי צריך לנסוע במשך כשעתיים באוטובוסים [הלוך וחזור] כדי למסור דרשה של חצי שעה.

בתחילה דחיתי אותו על הסף, כיון שהייתי אז אברך צעיר שישב ועסק בתורה ולא הייתי מעוניין לבזבז את זמני. אם אלק לשיעור זה, תורה מה תהא עליה? יום אחד לאחר השיעור של מרן, קרא לי הרב והכניס אותי למכוניתו בדרך לביתו. כשהגענו לביתו, פנה אלי מרן ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך".

"רבינו, תורה מה תהא עליה?" עניתי לו. "והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?" השיב לי מרן זצוק"ל. "הלא אין אפילו מי שיגיד להם הלכה אחת!...". אמרתי לו שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? (המאמר המלא בעמוד האחרון)

נספר סיפור נפלא שהיה חביב על הרב מפוניבז', והזכיר אותו בדרשתו הקבועה קודם תפילת נעילה

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כידוע, הרבי הגאון הקדוש רבי יהודה אריה מגור זצ"ל, בעל ה'שפת אמת', התייתם בילדותו מאביו רבי אברהם מרדכי אלתר זצ"ל, ובשל כך גדל בביתו של סבו הגאון הקדוש בעל ה'חידושי הרי"ם' זצ"ל - מייסד שושלת הקודש גור - וסבתו הרבנית הצדקנית מרת פייגא ע"ה, והתחנך על ברכם. הרבי החכים את נכדו האהוב בתורה, הדריכו ככל יכולתו בעבודת השם והאציל עליו מהודו מלוא חופניים. הרבנית שימשה לו כאם מסורה, גידלה וטיפחה אותו במיטב יכולתה. מתמיד ושקדן עצום היה הנער יהודה אריה, בוצין בוצין מקטפיה ידיע. אהבתו לתורה היתה לשם דבר, ולילות כימים שם בעמלה של תורה.

בלילה חורפי אחד, קר וגשום

בלילה חורפי אחד, קר וגשום, התעוררה הרבנית משנתה באמצע הלילה למשמע רוחות עזות שהשתוללו בחוץ. בדאגה אוהבת קמה ממשכבה וניגשה למיטת נכדה בכדי להיטיב את תנוחתו, לוודא שהוא מכוסה היטב בשמיכה עבה וכי התנור בחדר מחמם דיו. אך לתדהמתה, המיטה היתה ריקה. הילד איננו.

המשך בעמוד 2-3 <<<

את הברכה אשר תשמעו (א)

ה'אור החיים' הקדוש כותב: "...כי השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש, כאמרו 'שמעו ותחי נפשכם'". כלומר, במילים 'אשר תשמעו' - מרמזת התורה כי עצם הזכות לשמוע אל דבר השם ולהטות אוזניים לתורתו היא היא גוף הברכה! "השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש". כדי להמחיש את גודל התענוג שחשים אלו שזכו לכותרה של תורה, נספר סיפור נפלא שהיה חביב על מרן הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, והזכיר אותו בדרשתו הקבועה בהיכל הישיבה קודם תפילת נעילה.

סיפור מופלא מעין מעשה זה, שמעתי מאבי מורי זצ"ל:

בפני מרן ה'חזון איש' זצ"ל הועלתה פעם שאלה קשה שנגעה לתלמיד ישיבה שנסחף - לא עלינו - אחר הרוחות זרות שנשבו בעוז בארץ ישראל באותה תקופה. כשהחל להשפיע לרעה על אחרים, החליטה הנהלת הישיבה בה למד הבחור לסלקו משורותיה, בכפוף להסכמת ה'חזון איש'.

שמע ה'חזון איש' את פרטי המקרה, והורה שלא לסלקו בינתיים. במקביל, ביקש לזמן את הבחור לביתו לשיחה. הבחור הגיע לביתו של ה'חזון איש', והתקבל על ידו בחביבות ומאור פנים. ה'חזון איש' הזמינו להיכנס לחדרו הפרטי, סגר את הדלת, והם ישבו ושוחחו ביחידות במשך כחצי שעה. לבסוף יצא הבחור מן החדר, כשניכר שהוא מחוייך ומסופק. עברה תקופה קצרה, והנה מהפך מופלא התחולל בהתנהגותו של הבחור ובהשקפת עולמו. הוא עזב את כל תוכניותיו ושאיפותיו הקודמות, הקדיש את כל עיתותיו לעמלה של תורה ובמשך הזמן צמח לתלמיד חכם חשוב.

כשנשאל ה'חזון איש' כיצד הצליח באמצעות שיחה קצרה לחולל מהפך כה משמעותי מקצה לקצה בתודעתו של הבחור, השיב תשובה מדהימה: "לא שוחחתי עמו כלל בענין מצבו! רק למדתי עמו סוגיא בגמרא... בחצי שעה הזו הוא טעם את מתיקות התורה, וכיון שטעם - שוב לא פסק!..." זהו כח התורה - "תענוג נפלא מחיה הנפש".

מי שזוכה ומרגיש את עריבות התורה והתענוג בקיומה, שוב אינו יכול לפרוש ממנה. לכן היצר הרע משקיע כוחות עצומים ותחבולות גדולות כדי למנוע מאיתנו הרגשה אהבה וחיבור אמיתי לתורה.

היה לו לרבי ליב קרוב משפחה

בספר 'איילת אהבים', מובאת פנינה נפלאה באחד מהמאמרים הבודדים פרי עטו של הגאון הצדיק רבי יוסף זונדל מסלנט זצ"ל. במאמר מאריך רבי זונדל לבאר את ענין עמלה של תורה, והוא כותב בתוך הדברים על הפסוק "נפש עמל עמלה לו" את המשפט הבא: "כי עיקר מה שנדרש מאתנו הוא העמל, כי על ידי העמל ניכר וגלוי אהבתו ותשוקתו של האדם לחכמה".

כלומר, הסיבה שקנין התורה כרוך בעמל ויגיעה - משום שכאשר הלומד עמל ויגע בתורה, הוא מגלה את אהבתו הגדולה כלפיה, ורק מי שאוהב את התורה בכל לבו - התורה נקנית לו. כי אהבת התורה - היא הדרך והמבוא

היא נבהלה מאוד והחלה לחפש אותו בחדרי הבית, אך לשווא. לבסוף, נכנסה לחדר לימודו של בעלה הגדול ה'חידושי הרי"ם' - שמיטע לעלות על יצועו - כדי להשיח בפניו את דאגתה. לפליאתה, מצאה שם את נכדה הרך בשנים שקוע עמוקות בתלמודו.

"ליבלה! מדוע אינך ישן?" שאלה בתוכחה, והילד השיב בתחינה: "באָפּע, אני רוצה ללמוד! חשקה נפשי בתורה!" היא הבינה מיד כי בסיטואציה כזו לא תצליח להשפיע עליו לשוב למיטתו, וביקשה מה'חידושי הרי"ם' לצוות על נכדו ללכת לישון.

תפנה מיד למיטתך לישון!

נענה ה'חידושי הרי"ם' לבקשה ופנה אל הילד: "ליבלה, תפנה מיד למיטתך לישון! כדי שיהיה לך כח ועירנות ללמוד, מוכרח אתה לשמור על בריאותך ולהקפיד על שעות שינה מספקות". חשב הילד לרגע, ואז השיב לסבו ביראת כבוד: "במה אני שונה ממך, זיידע? הלוא גם אתה הוגה בתורה בלילות, ומדוע שגם אני לא אעשה כמותך?"

חיך ה'חידושי הרי"ם' והסביר לנכדו בנועם את החילוק: "אתה, בשונה ממני, עדיין ילד צעיר, וזקוק לשעות שינה בריאות ויציבות כדי לאגור כוחות לחיים. אני כבר יהודי מבוגר, ובגילי איני זקוק לישון כל כך הרבה".

שמע הילד את ההסבר בהכנעה, וקיבל על עצמו מעתה ואילך להקפיד יותר על שעות השינה בלילות. אך למחרת, שוב קמה הסבתא באמצע הלילה, וכשפנתה למיטת נכדה הבחינה פעם נוספת כי היא ריקה. הפעם היא שמה את פעמיה מיד אל חדר לימודו של בעלה הגדול, שם שוב מצאה את הנכד באותה תנוחה כמו אתמול, שקוע במחשבת התורה, עמל ויגע בלימודו. "ליבלה! מה מעשיך כאן?" שאלה בנימה מוכיחה. "הלא אתמול הבטחת לנו מפורשות שתקפיד לישון בלילות כראוי!"

"אמת שכך הבטחתי אמש", השיב הנכד בקול מצטדק, "אבל מה אעשה? כיצד שייך להיפרד מתורה כה מתוקה וערבה?... למשמע משפט כה טהור וזך לא הצליחה הסבתא להישאר אדישה. היא ניגשה אל הנכד, נרגשת, חיבקה אותו בכל ליבה ונשקה בחום על ראשו. היא הבינה, כי למרות שנכדה אמנם רק נער צעיר עול לימים, הינו בעל השגות גבוהות שחש את עוצם התענוג המופלא ומחיה הנפש שבתורה, ומשיג בשכלו כי אין הנאה גדולה וטובה יותר מזיו החכמה העליונה, ואין דרך להפסיקו מרדיפה אחר התענוג הבלתי נגמר הזה.

מה היא צריכה. אבל השכנה, אף על פי שהיא בעלת שכל, אין לה שייכות לתינוק.

המשיך רבי מאיר שמחה ואמר: "התורה הקדושה עמוקה מאד, ולפעמים קשה לעמוד על דבריה ולהבין עד תומם. אבל כל זה הוא מפני שאנו 'זרים' לתורה... אנו עומדים מבחוץ, וכך קשה מאד להבין אותה. אבל האמת היא שהתורה והיהודי בעצם חד הם, כמו שאמרו חז"ל (זוהר ח"ג ע"ג א): 'ישראל ואורייתא וקודשא בריך הוא חד הוא'; ואם מתרחקים אנו מהתורה - זה אינו המצב הטבעי. כך יוצא שעיקר העבודה הוא להתקשר ולהתדבק לתורה הקדושה, ועל ידי אהבת התורה מתקרבים ומתדבקים בה עד שנעשים עימה כגוף אחד. או אז, ניתן להבין את כל סודותיה ומצפונייה.

"עכשיו תבין", סיים רבי מאיר שמחה, "מדוע כאשר רואים שלא מבינים משהו בלימוד התורה, צריכים להתפלל לקדוש ברוך הוא שיתן בלבנו אהבת התורה במדה גדולה יותר!..." מסופר על מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, שכאשר שב מגלות שנחאיי בדרכו לארץ ישראל, נסע עם אונייה עד צרפת, ומשם תכנן להגיע ארצה. למרות שהנסיעה היתה ארוכה ומתישה, שקע רבי חיים במהלך כל הדרך בלימוד התורה בעומק העיון. שם, על סיפון האונייה, חידש שלושים ושתיים מערכות בספר 'שב שמעתתא', אותן אסף לחיבור מיוחד בשם "תורת הספינה". לקראת סוף הנסיעה, לאחר טלטולי דרך קשים ומייגעים, נשמע לפתע בחלל האויר קולו של ילד קטן ששואל את אימו בעצבנות: "אמא, מתי כבר מגיעים? אמא, היכן אנו נמצאים?" וכך, שוב ושוב. רבי חיים, שהיה שקוע בעיונו הנמרץ, התנער לפתע כמי שקם מתרדמת עמוקה ואמר באופן אינסטיקטיבי: "אנחנו נמצאים בשמעתתא ג', פרק פלוני..."

בתנאים הקשים הללו, ינק רבי חיים את חיות הנפש שלו מעיונה של תורה. שם היה, ושם היה מקומו - שמעתתא ג'...

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

לזכות להבנת התורה.

הגאון רבי ירוחם אולשין שליט"א, ראש ישיבת ליקווד, המחיש זאת במעשה מופלא ששמע מהגאון רבי ליב באקשט זצ"ל, ראש ישיבת 'תפארת מרדכי' בדטרויט מגדולי מרביצי התורה והמוסר באמריקה.

היה לו לרבי ליב קרוב משפחה שזכה ללמוד חברותא כמה חודשים בשנה עם גאון ישראל, מרן רבי מאיר שמחה הכהן מדוינסק זצ"ל, בעל ה'אור שמח'. אותו קרוב סיפר לרבי ליב, כי פעם באמצע לימודם התקשו בהבנת דברי התוספות, ולא הצליחו לרדת לעומק כוונתם.

אמר לו רבי מאיר שמחה: "מכיון שאיננו מבינים את לימודנו אף לאחר עמל כה גדול, הרי צריכים אנו להתפלל לקדוש ברוך הוא שיעזור לנו. אבל אומר לך באיזה נוסח יש להתפלל:

תתפלל לקדוש ברוך הוא שיתן בליבנו אהבת תורה".

וכך הוה. עמדו ה'אור שמח' והחברותא והתפללו מעומק הלב להשם יתברך שיציף את ליבם באהבת תורה, ואחר כך שבו ללימודם. והנה, לא עברו דקות בודדות וכל דברי התוספות הובנו על בוריים והתיישבו כמין חומר.

בסיום הלימוד, פנה החברותא אל רבי מאיר שמחה ושאל: "מה שהרב הורה להתפלל על הבנת התורה - מובן לי היטב. הן חז"ל אומרים (נדה ע, ב): 'מה יעשה אדם ויחכם - יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו'. אולם מהיכן לקח רבנו את נוסח התפלה? לכאורה, אם חסר לנו בהבנת התורה, היינו צריכים לבקש מהבורא הבנה, ולהתפלל תפילות של 'אתה חונן לאדם דעת' או 'אבינו אב הרחמן'. אבל הרב אמר שנתפלל כי נזכה לאהבת תורה. לכאורה, מה שייכת תפלה זו להבנת התורה?"

לאמא שהיתה צריכה לעזוב את ביתה לכמה שעות

"אענה לך במשל", השיב ה'אור שמח'. "למה הדבר דומה? לאמא שהיתה צריכה לעזוב את ביתה לכמה שעות, והביאה את תינוקה הקטן לשכנתה כדי שתשמור עליו. כששבה לביתה ונכנסה אל השכנה, מצאה את התינוק בוכה ומיילל, ומיד נטלה אותו וטיפלה בו עד שבכיו פסק.

"איך מיד הבנת מה הוא צריך?" תממה השכנה בטון משתומם. "הלא ניסתי להרגיע אותו בכל דרך שיכלתי, ולא הצלחתי..." מה באמת ההבדל בין השכנה לאם התינוק? הרי השכנה היא גם כן ברת דעת, וייתכן שאף מטופלת בילדים משל עצמה. מדוע אם כן האם הבינה מיד מדוע התינוק בוכה, ואילו השכנה לא הבינה? בהכרח הטעם הוא, כי לאם יש אהבה עזה לתינוק כאילו התינוק הוא עצם מעצמותיה, וממילא היא מרגישה מה הוא צריך - כשם שהיא מרגישה

"בשעה שפותחין את ארון הקודש, ואומרים "ברוך שמי", נפתחים שערי רחמים והוא עת רצון. וכבר היו כמה פעמים שהרב מבריסק הגיע אל סף התעלפות בעת פתיחת הארון"

הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל בשיחה על גדולי ישראל

ואתו תעבדו ובו תדבקון (א)

ביתו של הרב, ושמענו אותו קורא קריאת שמע. אבי שהכיר
במקצת את אורחות חייו של הרב מבריסק, אמר: אפשר
יש שתי סיבות למה הרב קורא כעת קריאת שמע. יתכן
שכבר סיים את התפילה, אלא שמפאת הקפדתו ודקדוקיו
הוא חושש שמא לא קרא כתיקונו בשעת התפלה, על כן
הוא חוזר שוב. או אפשר, שהרב לא הלך היום לבית הכנסת,
ואוחז כעת לפי סדר התפלה בקריאת שמע. ובסיבת הדבר
סיפר לי אבי דבר נפלא: מובא בזה"ק שבשעה שפותחין את
ארון הקודש, ואומרים "ברוך שמי", נפתחים שערי רחמים
והוא עת רצון. וכבר היו כמה פעמים שהרב מבריסק הגיע
אל סף התעלפות בעת פתיחת הארון, והרבנית שחששה
לבריאותו היתה לפעמים מונעת בעדו ללכת לבית הכנסת.
לכן הציע אבי שנמתין מספר דקות ונראה אם הרב ממשיך
בתפלה, ואכן לאחר מספר דקות סיים הרב קריאת שמע,
ולא המשיך בתפילה.

פחד ורעדה אחזתנו

נכנסנו לחדרו, ואבי הודיע להרב שקיים את שליחותו והנה
תוך כדי דיבור השתנו פניו של השרף מבריסק והוא נעשה
חיזור כסיד. בבת אחת הוא התנתק כולו מאיתנו, הניע את
ידיו בתנועות משונות... פחד ורעדה אחזתנו, שקט ודממה
שררו בחדר. לאחר דקות ארוכות התעורר הרב, כאילו חזר
מעולם אחר, ואמר לאבי: אני אומר לכם שדחו את ההזמנה
להתייצבותו ליום רביעי! ובזה אני מבקש מכם אם יש אפשרות
לארגן שוב מנין לאמירת תהלים...

עמדנו קפואים על מקומותינו, לא מאמינים למראה עינינו
ולמשמע אוזנינו. הרב יושב בביתו בעיר העתיקה בירושלים,
ועיניו הטהורות והזכות צופות אל מעבר לים, לתוך עומק
רוסיה...

אבי לא עצר בעדו, ושאל את הרב: מהי כל החרדה הזאת,
האם הבחור קרוב משפחתו של הרב, או בן לאחד מידידי הרב?
השיב לו הרב מבריסק: לא מיניה ולא מקצתיה, אינני מכיר
כלל וכלל. אבל כשיהודי פונה בבקשה מעומק הלב לעזור
לו במצוקתו, מצוה גדולה להושיט לו יד ועזרה.
לאחר תקופה קצרה הראה הרב מבריסק לאבי, רבי זבולון

שמעתי סיפור מהגאון הנודע רבי יעקב משה חרל"פ זצ"ל,
שבדידיה הוא עובדא. פעם אחת שלח ה'שרף מבריסק',
הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זי"ע, לקרוא לאביו הגאון
רבי זבולון חרל"פ זצ"ל, שהיה תלמיד מובהק ומקורב מאד
להרב מבריסק.

רבי יהושע לייב הראה לו מכתב, שקיבל מבחור, הגר באחת
העיירות הנדחות ברוסיה, הבחור כתב שהיות והוא עומד
להתייצב בשבת הבאה לפני שלטונות הצבא, הוא מבקש מהרב
מבריסק שיתפלל בעדו כדי שיזכה להיפטר משרות הצבא.
הרב מבריסק שידע שמנהגו של אביו הרב זבולון חרל"פ
להתפלל בשבתות תפילת ותיקין על יד הכותל המערבי, ביקש
ממנו שיואיל לארגן מנין לאמירת ספר תהילים להצלחתו של
הבחור. ואכן בשבת בבוקר התקיים מנין לאמירת התהלים,
וכך מספר הרב חרל"פ בלשונו: הצטרפתי למנין, ואמרנו את
כל ספר התהלים.

כשאבי חזר מהכותל אמר, שמן הראוי היה להיכנס למעונו
של הרב, ולהודיע לו על קיום שליחותו. התקרבנו לדלת

ז"ל, מכתב שהגיע מהבחור. ובמכתב הוא כותב כשהגיע ביום שבת להתייצב, הודיעו לו על ביטול ההתייצבות, והוא הוזמן שוב לקראת יום רביעי, ובחסדי השי"ת פטרוהו לשלום. והוא מסיים במכתבו שבודאי קרה לו הנס בזכות התפלות של הרב. אמר הרב מברסק לאבי: עיקר ההצלחה היתה בזכות התפלה שאתם ארגנתם עבורו.

אני שוקל להפסיק לבוא

הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל מראשי ישיבת מיר, היה מעודד את הלומדים הצעירים לחדש חידושי תורה, ונהג להעניק מילגה חודשית לאברכים שבאו אליו והרצו בפניו חידושי תורה, גם אני השתדלתי לומר בפניו חבורות. רבי אליעזר יודל חיבב והוקיר בני תורה, ובכל פעם שנכנסתי לביתו היה קם מלוא קומתו. הדבר ציער אותי, לראות אדם גדול בענקים משרידי דור דעה קם לפני אברך צעיר. פעם אחת אמרתי לו: אם כבוד ראש הישיבה עומד על דעתו להמשיך במנהגו לקום בפני, אני שוקל להפסיק לבוא.

הרבנית הצדקנית ששמעה את תוכן השיחה, התערבה ואמרה: אני נזכרת במעשה שהיה אצל חותני, אביו של רבי אליעזר יודל, הסבא מסלבודקא הגה"צ רבי נתן פינקל זצ"ל. פעם אחת הגיע ראש ישיבה חשוב ומפורסם לבקר את הסבא מסלבודקא, הסבא ליווה את האורח הדגול, ונכנס אתו יחד להיכל הישיבה שהיה מלא במאות תלמידים שישבו ולמדו בהתמדה רבה. לפני שנפרד הסבא מהאורח הדגול, הביע האורח בפני הסבא כאב וצער על שהטריח את התלמידים לקום בפניו, והתבטא שזה "כאב לו כדקירת מחטים בלב", הפטיר הסבא מסלבודקא ואמר: יע... יע... אבל אם לא היו קמים - זה היה דוקר יותר...

שנינו במסכת בבא מציעא (ס.) 'אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים', כלומר: אסור לקשט את העבד או הבהמה כדי שיראו צעירים מגילים וימכרו בכסף רב יותר, וכדומה. מקור האיסור הוא משום "אל תונו איש את אחיו".

והעדפתי למסור שיעור 'בינוני'

מסופר על הגה"צ רבי ברוך בער זצ"ל בעל הברכת שמואל, שהציעו לו לכהן כראש ישיבה באחת הישיבות המפורסמות

ברחבי ליטא לצורך זה היה עליו למסור שיעור כללי בפני תלמידי הישיבה בנוכחות רבני הישיבה, כדי לראות אם ימצא חן בעיניהם.

רבי ברוך בער הגיע לישיבה ומסר את השיעור. לאחר מסירת השיעור, פנה אליו אחד ממקורביו ושאלו בתמיה, הלוא לפני מספר שבועות מסר ראש הישיבה שיעור בפני התלמידים בישיבתו. שיעור שהפליא את כל שומעי לקחו, שיעור שהיה בנוי "כבנין פאר ומלאכת מחשבת". ואילו השיעור הזה לא הגיע כלל למעלתו של אותו שיעור, מדוע איפוא לא מסרתם אותו שיעור?

ענה לו רבי ברוך בער: אמת ונכון הדבר. השיעור שאתה מתכוין אליו באמת היה שיעור מיוחד, ונתחדשו שם חידושים עמוקים. אמנם האמת לאמיתה היא שבהכנת השיעור הזה היתה לי סיעתא דשמיא מיוחדת, אינו דומה שיעור זה לכלל השיעורים שהרציתי עד היום. וכפי שהנני מכיר את ערכי ועצמי, אין בכוחי להכין שיעורים כאלו תמידין כסדרן. על כן לא רציתי למסור את השיעור הזה כ"שיעור המבחן", כדי לא לעבור על איסור "אל תונו איש את אחיו". והעדפתי למסור שיעור 'בינוני', שבסיעתא דשמיא יש לי את היכולת להכין.

(לקט מתוך הספר 'לב ישראל')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

פעם נכנס לכינוס, וכשהקהל כולו קם על רגליו לכבודו - חיך ואמר: "אוי זה כל כך טוב, הבה נעשה זאת שוב"... יצא ונכנס שוב, אינו מותיר בלבו מקום לרסיסי כבוד שהתעקשו להתדפק בשערי

הענווה והאצילות של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל

פי תעשה הטוב והישר בעיני (ב)

מכן מלמד קבוע, נותר הוא "רק" ראש ישיבה... אף במקום רבנותו - בבית הכנסת של הקהילה, סלד מגינוני הכבוד הפשוטים והמקובלים ביותר, ובמשך תקופה אורכה סירב לישב ב'מזרח' מול הקהל, כנהוג, אלא ישב בין ה'בימה' לארון הקודש כשפניו מכוונות אל קיר המזרח. כעבור תקופה קצרה, לנוכח הפצרות חוזרות ונשנות, ולאחר שהגר"י טשזנר, העיר את אזניו שהואיל והרב מאריך בתפילותיו הרי שעל פי דין הש"ץ העומד לפניו נקלע לבעיה לפסוע לאחור בסיום השמונה עשרה, ניאות ר' שמשון לישב יחד עם עוד ת"ח מ'פני' הקהל בספסל פשוט שהוצב במזרח, מימין לארון הקודש.

לימים, הוציאו גבאי בית הכנסת הסמוך אל הרחוב את הריהוט הישן שישמש אותם עד לאותה עת, מפני הריהוט החדש שנרכש לפאר את בית מדרשם. אחד ממקורביו מצא בכך הזדמנות ניאותה להחליף את ספסל העץ הפשוט שב'מזרח' בית הכנסת 'קיויתי' בספסל מרופד המחולק לכיסאות - מאלו שהשליכו גבאי בית הכנסת ההוא, באין צורך בו.

בתפילה הראשונה לאחר מכן, כאשר קרב ר' שמשון זצ"ל למקומו וגילה את הספסל ההדור למראה, התקשה להשלים עם השינוי. "אתה רוצה להכשיל אותי בגאווה?" טען בכנות כלפי אותו מקורב שהסיר את הספסל הפשוט והטוב, ובמשך זמן ניכר עמל הלה להרגיע את סערת רוחו של הרב ולשכנעו שהספסל החדש נלקח בעצם מפח האשפה, וכמעט עמד להיזרק ככלי אין חפץ בו, כך שאין כאן מקום לחשש יוהרה. פעם פנו אליו בבקשה כי ייאות לשאת דברים בערב התרמה שנועד להיערך לטובת אחת הישיבות שנקלעה לקשיים כלכליים. אחד מרבני הישיבה שעליו הוטל התפקיד, חש אי נעימות שעה שפנה אליו בבקשה זו והקדים התנצלות שאין הוא בא לבקש 'שיחה' או 'ועד' אלא דרשה לטובת ענין כספי לישיבה. בעדינות נפשו הבין כי יש בכך משום פחיתות כבוד כלפי מעמדו של הרב פינקוס שהוא נדרש להלהיב ציבור לשם ענייני ממון - עבור מוסד שאין לו שייכות אליו - ולא בענייני דעת אלוקים ויראת שמים. אולם ר' שמשון בטהרת ליבו לא הניח לאיש לרגע להתבוסס בהרגשה זו. "אדרבה", אמר לו בפשטות, "דרשנים - יש

המושג של "כבוד" ו"מעמד" כמו ולא היו קיימים כלל בהיכלו של הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל. הוא לא חש כל פחיתות כבוד בכך שרב הקהילה בעל המוח העילויי שהכל תאבים למוצא פיו, ירד מפעם לפעם להיכל כולל האברכים הסמוך לביתו ויוסיף לקח במחיצתם. מחזה שכיח היה לראותו נכנס לשם ופוסע לכיוון מושבם של שני אברכים מזדמנים, מתיישב לידם בהכנעה ואומר: "נפל ברעיוני חידוש, אני אומר אותו בפניכם, ובבקשה אמרו לי אתם מה דעתכם עליו".

תלמיד חכם מלומדי הכולל הזה ציין בהתפעלות את התחושה שליוותה אותו לנוכח המראות הללו: "במאי עסקינן? ברב רשמי, שלעיני עם ועדה מגיע במיוחד לאברך צעיר, רק משום שסבור כי יכול לקבל ממנו חידוד וסברה, ירד להרצות בפניו קושיה בגיטין ולשמוע 'מה אתה אומר על זה?' או לשמוע חוות דעת של תירוץ שעלה לו בתלמודו. ולא פעם ופעמיים אלא חדשים לבקרים".

אלא שלא זו בלבד שביקש לשמוע חוות דעת של אברכים צעירים על חידושי, אלא ראה לעצמו זכות לשרת אותם ולהיטיב את תנאיהם.

פעם הבחין בכולל ב'תלמי אליהו' שבו למד במשך תקופה בשעות הבוקר, באברך השב מן המטבח והכוס שבידו ריקה. מה אירע? שאל אותו, וכששמע שנגמר שם הסוכר, לא היסס רגע, יצא אל הרכב ונסע בעצמו למכולת כדי להביא סוכר וקפה לתועלת הלומדים, ולא שעה למחאות האברכים שחשו מבוכה על כך שהוא עושה את המלאכה.

את ספסל העץ הפשוט שב'מזרח' בית הכנסת 'קיויתי'

גם בעת שכיהן כראש ישיבה בתקופה הראשונה בירוחם (- בשנות ה'ל' המאוחרות), והקהילה שם היתה מצומצמת מאד, לא נמצא במשך זמן מה מלמד קבוע לילדים שבחיידר (שהכיל באותה עת בסך הכל ארבעה-חמישה תלמידים בגילאים שונים...) הוא הבין שמחמת כך עלולים אבותיהם לעזוב את העיירה, ובמקום שאין איש לקח על עצמו את המשימה ושימש כמלמד. משהובא כעבור תקופת מה לאחר

הרבה, אבל כאלה שידברו ב'דינר' - קשה למצוא", ונענה במאור פנים ורוחב לב לבקשה. אבן נגולה מעל ליבו של אותו פונה. אם ר' שמשון גופו לא רואה בכך כל פחיתות כבוד, אדרבה, מה טוב ומה נעים...

עד שיתבטל כעפרא
דארעא וילך לו. פעם
נכנס לחדר מלא
ציבור, וכשהקהל
כולו קם על רגליו
לכבודו - חיך ואמר:
"אוי זה כל כך טוב,
הבה נעשה זאת
שוב..." יצא ונכנס
שוב, אינו מותיר

בלבו מקום ולו לרסיסי כבוד שהתעקשו להתדפק בשעריו.
בפעם אחרת פגש בו ברחובה של ירושלים אב המלווה בבנו
הקטן. "יברך נא את ילדי", ביקש האב, ורבי שמשון זצ"ל
נענה בחפץ לב, אלא שהסמך תנאי קודם למעשה: "שגם
הילד יברך אותי - הרי יש לו פחות עבירות ממני".
אולי בשל כך לא חששו ילדי הקהילה לבוא ולשאל אות
ושאלות או 'חידות' שהכתובת הטבעית בעיניהם לפתרון
היא ביתו של הרב, שבטוב לבו וענוותנותו לא חש בכך
טרדה או פחיתות כבוד להידרש לשאלותיהם מתוך מאור
פנים ובנפש חפצה. רק לכשיגדלו ויכירו יותר את תהלוכות
העולם יגלו שלא היה זה טבעי שהרב יתהלך עמם בפשטות
בלתי מצויה.

מקבל כל הערה

תלמיד מקורב התעניין פעם ושאל אותו אם הוא מוסר
את ספריו להגהה בטרם הוצאתם לאור. ר' שמשון הגיב
בחיוב: "אכן, אני נותן לאברכים להגהה", אמר, "אלא שהם
טובים ונחמדים איתי יתר על המידה... הביקורת שלהם
אינה חזקה דיה".
כשהוסיף הלה לשאול אם הוא מקבל את ההערות שלהם
וקרה אי פעם שמחק דברים מחמת הביקורת שהעבירו,
הביט עליו רבי שמשון בתמיהה והגיב: "כל מה שמעירים
לי, אני מוציא מהספר מיד, ואין זה משנה אם הם צודקים
בהערותם או לא", כשהוא מפרש את נימוקו: "אני הרי מדפיס
את הספר בשביל הציבור, ממילא אם אברכים טובים סבורים
כי הדבר לא ראוי להיכתב, מה זה משנה אם אני צודק ולא
הם? לכן, אני משמיט מיד".

(מתוך הספר 'השמש בגבורתו')

משפחות המחותנים, ובכללם רבי שמשון זצ"ל.

רבי יהודה זאב ירד בכבש המטוס, עבר את ביקורת הדרכונים
ויצא אל בית הנתיבות. הכל ניגשו להושיט לו יד לשלום,
ובכללם נכדו בן העשר שנדחק כמו כולם לקדמו בברכת
'שלום עליכם'.

העגלה הנושאת את מזוודותיו הפריעה מעט לנדחקים
סביבו, ומאן־דהוא הסיט אותה הצידה וביקש מהילד - הקטן
שבחבורה - שהוא יוביל את עגלת המזוודות אל הרכב הממתין
בחוץ. ואמנם, הילד יצא ממעגל האנשים המקיף את סבו,
ופילס את דרכה של העגלה בתוך המון האדם שהציפו את
הטרמינל, בעוד שאר בני המשפחה מתגודדים סביב האורח
הנכבד ועושים אוזנם כאפרכסת לשמוע דברי חכמה ומוסר,
תוך כדי יציאתם אל הרחוב. למי היה את הפנאי בקלחת
התכונה הנרגשת להתבונן ולהבחין בתחושת ההחמצה של
הנכד שבצד הדרך, המוליך את העגלה לבדו הרחק מהסב
הגדול מחו"ל שאותו ראה רק לפרקים?

היה אחד כזה. לפתע חש הילד טפיחה קלה על שכמו,
ובפנותו לאחור הוא מגלה שהיה זה אחד מבני משפחת מן,
שעזב את החבורה המקיפה את רבי יהודה סגל. ואומר לו:
"אני מניח שגם אתה רוצה להיות עכשיו קרוב לסבא. אתה
יכול ללכת לשם, אני כבר אוביל את המזוודות". ותוך כדי
דיבור הניח את ידו על ידית העגלה והובילה לפניו. מיותר
לציין כי היה זה רבי שמשון שבתבונת ליבו ירד לרגשותיו של
הילד, ובענוותנותו וצדקותו הואיל לשמש כמוביל מזוודות
בשדה התעופה...

הלה שכה שמח על ההצעה הנדיבה שבאה עליו בהפתעה
גמורה, הגביה תכף את רגליו ורץ חיש להידחק בין המתגודדים
סביב סבו, מאושר על כי גם לו התאפשר להיות ב'מרכז
ההתרחשויות' וליהנות כמו המבוגרים מקרבתו של הסב.
אין הוא זוכר כיום מה שמע וסביר להניח שגם אז כילד לא
הצליח להבין הרבה מדבריו של רבי יהודה סגל זצ"ל, אך
את דבריו של האיש שהוביל במקומו את המזוודות, הבין
היטב ונצר לעד בליבו.

אוי זה כל כך טוב, הבה נעשה זאת שוב

היטיב אשר דיבר פלוני אודות מידה זו בקומתו השלמה
רבת האנפין והגוונים של רבי שמשון זצ"ל, בצירוף שתי
עובדות מאלפות:

'תחביב' היה לו להרב פינקוס, לתפוס את 'הכבוד', לאחוז
בו בידי ולמוללו בין האצבעות, לפוררו עד דק בצפורניו

מגיל אפס גדלו ביחד בגן ובחידור, בישיבה קטנה ובישיבה גדולה, עד שהתחתנו. נחום נעשה עשיר מופלג, והיו לו רק מעט ילדים. יעקב היה עני מרוד, ונולדו לו חמשה-עשר ילדים

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על הצדקה ומעשי החסד

כי פתח תפתח את ידך לו (טו)

הזמן נעשו בעלי בתי חרושת עשירים. מצוי היה מאוד, שאם באת אל אחד כזה לבקש תרומה או כסף לצדקה חשובה, הוא היה מרים את ידיו ואומר: "עם עשר האצבעות האלו השגתי את מה שיש לי. למה אתה בא לבקש, לך לעבוד!" זוהי דוגמא של "כוחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה", ה' ישמור.

אבל יש נקודה נחמדה שכדאי לציין - כשהוא מרוויח, ברור לו שהוא זה שהרוויח את הכסף, בכוחו ובחכמתו. כשהוא מפסיד הוא כועס ומתערעם על הקב"ה, שגלגל לפתחו את ההפסד... למה כשהרווחת חשבת שזה בזכות השכל והחכמה שלך, וכשאתה מפסיד אינך חושב שזה בגלל השגיאות שלך? בני אדם שלוקים במחשבת "כוחי ועצם ידי" - כאשר הם

נותנים צדקה, הם חשים שהם נותנים מתנה משלהם. יש אחרים בדרגה גבוהה יותר, שאכן יודעים שהכסף אינו שלהם ונותנים בלב רחב יותר, אבל הם חשים שהם נותנים, כביכול, לקב"ה הלוואה בריבית דריבית, כפי שנאמר: "עשר בשביל שתתעשר".

הדרגה הגבוהה מכולם היא, שיודעים שהכסף שייך לבורא העולם. הכסף אמנם בכיס שלהם, אבל זה לא הכסף שלהם. הם אך ורק הגזברים הממונים להעביר את הכסף לכתובות הנכונות. אדם שחי בדרגה הזאת הוא כביכול "היד" של של בורא עולם, המעביר את הכסף ישירות ממנו לעניים.

(מתוך הספר 'אריה שאג' דברים)

שמעתי פעם סיפור יפה: שני חברים, יעקב ונחום, היו חברים בלב ונפש. מגיל אפס גדלו ביחד בגן ובחידור, בישיבה קטנה ובישיבה גדולה, עד שהתחתנו. נחום נעשה עשיר מופלג, והיו לו רק מעט ילדים. יעקב היה עני מרוד, ונולדו לו חמשה-עשר ילדים. הזמן עבר, והשניים המשיכו להיות חברים מאוד טובים. יום אחד מגיע יעקב אל נחום ואומר לו: "נחום, אני צריך לחתן את טובה'לה שלי".

"בסדר", אומר נחום, "כמה אתה צריך?" "עשרת אלפים דולר". נחום מוציא צ'ק, כותב סכום של עשרת אלפים דולר ונותן ליעקב. עוברת שנה, ויעקב מגיע שוב אל נחום ואומר לו: "נחום, אני צריך לחתן את שרה'לה שלי".

אומר נחום: "בפעם שעברה באת אלי ונתתי לך, עכשיו אולי תחפש משהו אחר. אני שואל אותך, תמיד אני?"

אומר יעקב לנחום: "גם אני שואל את בורא עולם, תמיד אני?" אחד צריך להיות עני ואחד צריך להיות עשיר, אבל למה תמיד אני צריך לבקש ממך, נחום, שתתן לילדים שלי? אולי שזה יהיה להיפך? והרי היינו חברים, גדלנו ביחד בדיוק באותו מסלול ובאותו אופן, אבל עלי נגזר עני ועליך נגזר עושר, אולי הגיע הזמן שנתחלף, ופעם תצטרך אתה לבוא לבקש ממני?!"

יש אנשים שאין להם שכל לשמוח במה שיש להם. כשיש לאדם עושר הוא חושב שזה שלו, וכשהוא נותן הוא חושב שהוא עושה טובה גדולה ועצומה, הרבה יותר מכפי הצורך... רבי נפתלי מרופשיץ זצ"ל היה אומר, שישנן שלוש דרגות בבעלי צדקה: יש אנשים שחושבים שכל כספם שייך להם, הם הרוויחו הכל בעבודתם הקשה ובחכמתם כי רבה, "כוחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה".

כשהגעתי בפעם הראשונה לאמריקה

לפני כמה עשרות שנים, כשהגעתי בפעם הראשונה לאמריקה, עוד היו שם הרבה אנשים שפעם היו רוכלים עניים ובמשך

עלה למעונו של הגאון רבי ראובן בענגיס זצ"ל, וביקש להתחייב בפניו, שבשובו מהנסיעה יבחן אצלו על סך נכבד של דפי גמרא בעל פה! ואז עלה על המטוס בלב רגוע...

אהבת ד' הגדולה של הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל

כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ד' (א)

צריך לתבוע שכר עליה'...

מה מים חיים לעולם, כך התורה חיים לישראל. הגמרא הקדושה, פרקי המשניות ושאר הספרים הקדושים, הם אשר היו מקור חיים לר' זלמן. מהם לא מש מעולם, אף לא לרגע קט. בשבתו, בלכתו, בשכבו ובקומו, תמיד היה דבוק באהבתם של כל דברי התורה הזאת. מעולם לא ראהו אדם יושב דומם. אף לא לרגע קל. כל שעות היממה נוצלו על ידו עד תום בעסק התורה ומצוותיה באושר וחדוות אין סוף. מעולם, עד שנותיו האחרונות ממש, לא ראו את ר' זלמן בביהמ"ד כשהוא מתנמנם על תלמודו, וזאת למרות גילו המופלג וגודל גיעתו בתורה ובעבודה בכל יום. יומו המלא והגדוש בתורת ה' התחיל כבר באישון לילה בהשכמתו לעורר את השחר 'סדר ראשון' זה נמשך שעות ארוכות עד התפילה, כאשר במהלך שעות אלו הספיק להשביע נפשו במלחמתה של תורה על כל מקצועותיה. היתה זו, אפוא, רק הקדמה ופתיחה ליום שכולו תורה.

מעשה באב ובנו שנסעו ליריד הגדול

במתק לשונו היה ר' זלמן מספר תמיד, להלהיב את לבות הצעירים לימוד התורה ואהבתה: מעשה באב ובנו שנסעו ליריד הגדול, לעשות חיל במסחרם. כאשר הגיעו השניים למחוז חפצם, ביקש הבן תיכף ומיד לצאת לשוק הגדול ולפתוח בקשרי המסחר כמתבקש, אולם האב לא נחפז כל כך. תחילה הועיד פעמיו לבית המדרש המקומי, ובניחותא פתח גמרא והתחיל ללמוד. עברה שעה אחת, ואחריה עוד שעה, והאב עדיין שקוד על תלמודו בחשק ובהתמדה גדולה אשר רק גוברת והולכת. התפלא הבן למעשהו של אביו, אך התאזר בסבלנות והמתין. עברו יום ויומיים והאב עדיין מתמהמה בבית המדרש על גבי ספריו. או אז פקעה סבלנותו של הבן, והוא פנה לאביו בתמיהה:

שעת אחר צהרים מוקדמת בשכונת בית ישראל הירושלמית. השמש יוקדת במלא עוזה והבריות ממעטות להימצא ברחוב בשעה כזו. בסמטא הקטנה של רח' חסידי קארלין, בסמוך לבית המדרש 'בית ישראל' של חסידי פינסק קרלין - נצפה יהודי זקן בא בימים אשר מחיש את צעדיו לבית המדרש. מטפס הוא, הישיש, במעלה המדרגות, מתנשף עמוקות. אין המאמץ תואם את גילו ואת כוחותיו, אך פניו הזורחות משמחה ואושר מכסים על הכל.

זה האיש, רבי זלמן בריזל שמו, אשר באהבתו הגדולה את בוראו ואת תורתו הקדושה, משכים הוא לבוא אל ביהמ"ד, ולהיות מעשרה ראשונים גם בחלקו השני של היום! עם היכנסו ממחר הוא אל הארון ושולף משם את ספריו האהובים - את החק לישראל, את הגמרא הקדושה, משניות ושאר מטעמים, ממחר אל עבר מקומו הקבוע, ועד מהרה שוקע הוא באותיות המאירות.

היכל ביהמ"ד ריק ושומם הוא בשעה זו. האויר החם מעיק, אך רבי זלמן אינו מנסה לחפש לעצמו נוחיות כל שהיא, להפעיל מאוורר, או לחילופין להפעיל את ההסקה בימות החורף הקרים. אין לו כעת כי אם ד' אמות של הלכה בלבד. מתנועע הוא חרישית מעל גבי השורות הקדושות, ובדחילו ורחימו מרחש את תיבות הגמרא. בשקיקה שאין דומה לה מרווה הוא את צמאונו ממימיהם המתוקים של מעיינות התורה. וככה יעשה ר' זלמן כל אחר הצהרים עד לתפילת המנחה, בתורתו יהגה ללא כל הפוגה.

בתוך כך יבוא גם האברך, החברותא שלו, ויחדיו יגמעו עוד ועוד דפי גמרא בשקיקה, פרק אחר פרק, מסכת אחר מסכת... ויפות הן שעות אלו לר' זלמן יותר מכל חיי העולם הזה והעולם הבא גם יחד.

על כגון דא כתב האור החיים הקדוש (פר' ראה יא כז): 'המרגיש בטעם התורה תשיחהו נפשו, כי עליו לשלם גמול טוב לנותן לו מתנה גדולה מופלאת, ואין צריך לומר שאין

”אבי היקר, הלא באנו לכאן כדי להרוויח כסף למחייתנו, ואפשר אף להתעשר בעושר רב, ומדוע זה לא תצא עמי לשוק?”

”הצדק עמך, בני”, ענהו האב, ”אך הבה ואלפך חכמה: אכן, טרחנו רבות לבוא עד הנה כדי לקנות בזול, ולאחר מכן למכור ביוקר, ולהרוויח ממון רב, אך כל מטרנתנו אחת היא, כדי שאחרי ככלות הכל יהיה לנו טוב! אך מה אעשה, בני, המשיך האב, ”שכאשר נכנסתי לביהמ”ד ופתחתי בלימוד הגמרא הקדושה, מיד נעשה לי על לבי כל כך טוב! חשתי בכל איברי את טעמה המתוק של התורה. מצאתי את עצמי שרוי בטובה אמיתית ונפלאה מאין כמוה! ועתה בני, מדוע זה אעשה את השטות הזאת, לצאת מבית המדרש, לישא וליתן בסחורה, כדי שבעתיד יהיה לי טוב, והלא כבר עכשיו טוב לי כל כך...”

היה ר' זלמן מתמוגג בנעימות שוב ושוב: ”למה לי לחפש טוב בעתיד? ס'איז מיר דאך שוין יעצט אזוי גיט! [-אם כבר עתה טוב לי כל כך!...]”

בני, מכרו לי את הזמן

אומן מומחה לניצול הזמן היה רבי זלמן. כל דקה ודקה היתה שווה בעיניו כאבנים טובות ומרגליות ממש, ומי זה פתי אשר יפסיד יהלומים יקרי ערך בעבור דברים של מה בכך? בשיחה אשר נשא לפני תלמידי הישיבה הצעירים, עמד ר' זלמן הישיש במשך שעה ארוכה, ועורר את לבבם לאהבת התורה ושקידתה, כשהוא מגלה טפח מהתמדתו בתורה בשנות נעוריו:

”עוד אומר לכם, בניי אהובי, להיזהר שלא יהיה בכם מידת העצלות, ביטער ביטער ווער עס האט 'עצלות' אין די יונגע יארן. מקען דאך אריין חאפן נאך א בלאט גמרא און נאך א בלאט גמרא...”

[-זה מר מאד למי שיש בו 'עצלות' בימי נעוריו, הרי זה זמן שאפשר לחטוף עוד דף גמרא ועוד דף גמרא...] כשאנו היינו נערים ניצלנו את כל הזמן שהיה לנו כדי ללמוד תורה יומם ולילה, בין אם זה היה בערב שבת אחרי הצהריים ובין בימי חול המועד. בזמנינו, גם בחול המועד התקיים חיידר לפני הצהריים, כך שאת כל הזמן ניצלנו ללימוד תורה בשקידה וביגיעה. בזכות זה גם הצלחנו ביותר בלימודנו. כשהייתי נער צעיר בגיל י”ג וחצי נבחנתי על פה את שלש המסכתות בבא קמא ובבא מציעא ובבא בתרא ועוד 60 דף במסכת חולין!” שום דבר שבעולם לא עיכב את ר' זלמן מלנצל את הזמן

באופן הטוב ביותר. לא הזמן, לא המקום ולא תנאי הסביבה האחרים הפריעו לו מלהגות בתורתו ללא שום הפסק. לא היה בעיניו שום הבדל, אם יושב הוא עתה על ספסלו בבית המדרש המרווח, או אם שרוי הוא בתוך המולת המאפיה שברשותו. תמיד - לא פסיק פומיה מגירסיה!

בתקופות שנאלץ לשהות במאפייה, וליטול חלק בעבודות השונות, הרי שגם אז, כל הפוגה קטנה שנזדמנה, ולו בין קונה אחד למשנהו, נוצלו על ידו כליל לעסק התורה, ואפילו כשידי עוסקות במלאכה ממש, בעסקי הבצק והאפיה, גם אז לא הפסיק מלשנן בעל פה פרקי משניות לרוב, בחיות ובנעימות.

וכפי ששח פעם לנכדיו: ”כשעבדתי במאפייה, חושב הנך שסתם כך עבדנו? כל הזמן חזרנו על פרקי משניות! - ווען איך האב געקנאט, נדמה לך שלשנו בצק סתם? אה, וויפל משניות מיר האבן אריינגעקנאטן!” [-כמה משניות לשנו בתוך הבצק!]

כשהיה רואה ר' זלמן את בני הנעורים מבטלים את זמנם בדברי סרק, היה ניגש ומבקש בנעימות: ”קינדערלאך פארקויפט מיר די צייט! [-בני, מכרו לי את הזמן] אני כבר איש זקן ואיני יודע כמה זמן נשאר לי לחיות, ומשתדל אני אפוא לנצל כל רגע. אך אתם, אם יש לכם רגעים מיותרים, תמכרו לי אותם, זה שווה הרבה...”

בתוך כל הבהלה והחרדה ערב המלחמה

שנת תש”ח בארץ ישראל, שונאי ישראל משחזים את חרבותיהם לפתוח במלחמת חרמה נגד היישוב היהודי. החרדה שולטת בכל, ואיש אינו יודע מה ילד יום. נתונים

הם בני ירושלים בעמק הבכא, וטרודים בדאגתם לשלום עולליהם ומשפחותיהם.

אך האברך, ר' זלמן בריזל, מתהלך באותם ימים כשעל לבו רובצת דאגה אחרת לגמרי.

עצם המלחמה אינה מטרידתו כלל. הן סמוך ובטוח הוא על ה' אלוקיו, שיאזין לשוועת בניו, וישמרם ויצילם מכל רע. אולם דאגה אחרת, דאגה מוצדקת היא - "אם ניאלץ להסתר במקלטים, או לברוח ממקום למקום לא תהיה לי אפשרות להגות בתורה הקדושה!" היתה טרדתו של ר' זלמן באותן ימים טרופים. מה יעשה ר' זלמן, וינצל מסכנת הבטלה? עצה מצא לו. ר' זלמן פנה לשנן בזריזות עוד כמה וכמה מסכתות משניות, עד שהיו אלו שגורים על לשונו בעל פה. "את המשניות הללו איש לא יוכל לקחת ממני!" אמר. וכך, בתוך כל הבהלה והחרדה ערב המלחמה, יושב לו ר' זלמן ושקד על המשניות. גורס הוא משנה אחר משנה, משנן פרק אחר פרק, ומכין צידה לקראת ימי המחסור.

אולם מזונה של הנשמה לא חסר כלל וכלל

ואכן, בימים הקשים שבאו על הישוב לאחר מכן, בשבתם במקלטים ובקומות המרתף האטומות בשקי חול, כאשר בחוץ רעמו ההפצצות והתותחים, התגבר קולו של ר' זלמן בתורה יותר ויותר! מזון לגוף לא היה שם די הצורך, אולם מזונה של הנשמה לא חסר כלל וכלל.

לא פעם שח ר' זלמן לפי תומו, כי בלכתו לביהמ"ד לפנות בוקר יודע הוא את השעה המדויקת בו הוא נמצא גם בלא שיביט בשעונו כי שעון אחר יש לו, שעון המשניות!

סדר היה לו, לשנן י"ח פרקי משניות בעל פה בדרכו לבית המדרש שחורית. תשעה פרקים ממסכת ברכות, שמונה פרקים ממסכת פאה, ופרק אחד מדמאי. וכיון שכבר התרגל בתכנית זו שנים רבות, ידע לכוון על פי זה את השעה המדויקת. הן בשעה זו הוא כבר נמצא בפאה, ואילו חמש דקות לאחר מכן, כשמגיע לרחוב פלוני הרי אוחז הוא כבר בפרק ז' שם... כאשר היה ר' זלמן יושב בשולחן הטהור וממתין לכניסתו של האדמו"ר, גם אז לא היה משתנה לרגע, אלא מוציא מחיקו כרך משניות קטן, ובולע בשקיקה משנה אחר משנה,

כשאינו שת ליבו כלל לכל ההמולה מסביב. כשהיה ר' זלמן משתתף בשמחות נישואין משפחתיות לעת זקנותו, פעמים חששו בני המשפחה לעיכובו הממושך מחמת גילו ותשישותו הרבה. אולם הוא, אשר כל העת היה יושב על מקומו ומשנן פרקי משניות בעל פה, לא ראה בכך כל בעיה, "כל ההמולה מסביב אינה מפריעה לי במאומה", אמר ברוגע.

כך גם בשבתו בבית המדרש. מקומו הקבוע היה בצד מזרח, כשפניו מוסבות כלפי הקהל, וכל זאת לא הפריע לו לשקוע בלימודו בריכוז מפליא. מול עיניו ניצבו ועמדו רק הקב"ה, תורתו ומצוותיו, אשר אלו היוו בעבורו את כל מציאות העולם. כל השאר נחשבו בעיניו כאין...

היה זה בצעירותו, כשהוצרך לצאת לחו"ל בשליחות גדולי ישראל לצורך עסקי הציבור בחיזוק חומות היהדות. אך ר' זלמן אינו רגוע, מחשבותיו מנקרים בלבו. תורה מה תהא עליה? מי יודע כמה זמן יתבזבז שם ביני לביני?

ר' זלמן, שלא היה איש של מחשבות בעלמא, קם ועשה מעשה. עלה למעונו של הגאון האדיר ר' ראובן בענגיס זצ"ל, וביקש להתחייב בפניו, שבשובו מהנסיעה יבחן אצלו על סך נכבד של דפי גמרא בעל פה! רק לאחר שסוכם הדבר, עלה על המטוס בלב רגוע...

(מתוך הספר 'ר' זלמן')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

ר' ירחמיאל היה מספר, כי כשלמד בישיבת 'קול תורה', פנה אליו מרן המשגיח רבי גדליה אייזמן זצוק"ל, ובפיו בקשה..

הגה"צ רבי ירחמיאל קראם זצ"ל על תפילת הדרך

ראש הכולל או
ראש הישיבה,
זוהי התיאוריה
בלבד. אולם איך
אתה בביצוע???

מן המסגרת ומהשגרה, ראש הכולל אינו לידך, ואף השכן מהדלת שממול אינו במחיצתך, עכשיו נראה כיצד אתה נוהג. ר' ירחמיאל היה מספר, כי כשלמד בישיבת 'קול תורה', פנה אליו ביום מן הימים מרן המשגיח הגאון הצדיק רבי גדליה אייזמן זצוק"ל, ובפיו בקשה:

'היות ואמורים להגיע לישיבה שני בחורים לשבת קודש כדי להתרשם מהישיבה, מן הראוי שהישיבה אף תנסה להתרשם מהם... לפיכך אבקשך להתחקות אחריהם בחדר האוכל, ולנסות לראות את הנהגותיהם בשעת הסעודה'. 'השבתי למרן המשגיח', מספר ר' ירחמיאל, 'כי אדרבה, המשגיח יכול לראותם ב'סדר' ובתפילות, זהו הדבר המעיד יותר מכל על אופיים הרוחני האם הם שקועים דיו בלימוד, או האם יראתם קודמת לחכמתם וכדומה'.

אמר לי המשגיח: 'אכן ב'סדר' ובבית המדרש אני יכול לראותם ולנסות לעמוד על טיבם, אך אותי מעניין טיב הנהגותיהם בשעת האכילה, שעה שאינם נמצאים בבית המדרש...'. היה אומר הרב ירחמיאל: 'מסר גדול לימדני המשגיח באותה העת. אישיותו של האדם אינה נמדדת בשעות הלימוד והתפילה, שעה שהוא מוקף ברבנים, משגיחים, וחברים. מהות האדם נמדדת דווקא בחדר האוכל, בזמן שהוא יוצא לרגע או שניים מבית המדרש, שם נבחנים הנהגותיו ומידותיו, יראתו ואף חכמתו. כי 'אין קידוש אלא במקום סעודה' אמרו הקדמונים, היינו, אין ניכרת קדושתו של האדם אלא בשעת הסעודה או היציאה מבית המדרש, אז היא שעת מבחנו ובה בעת הוא נמדד.

(מתוך הספר 'ירחמיאל')

'שתולכנו לשלום ותצעידנו לשלום ותגיענו למחוז חפצנו לחיים ולשמחה ולשלום וכו', ונמצא חן וחסד בעיניך ובעיני כל רואינו', זוהי תפילת הדרך שהאדם מתפלל כשנוסע למקום רחוק.

הדבר תמוה, מהו פירוש התפילה 'ונמצא חן וחסד בעיניך'? בשלמא 'בעיני כל רואינו' ניחא, אדם מגיע למקום חדש שלא מכירים אותו, הרי הוא מתפלל שימצא חן בעיני אנשי המקום, ביעד אליו הוא חפץ להגיע. אך למצוא חן בעיני הקב"ה? וכי הקדוש ברוך שונה חלילה במקום אליו הוא נוסע מבמקומו שלו?!

היה אומר רבי ירחמיאל קראם זצ"ל: 'הקב"ה אינו שונה ממקום אחד למשנהו, אולם אנחנו עלולים להשתנות חלילה ממקום אחד למקום השני...'. אנו מרשים לעצמנו להתנהג בשעת חופשה, אחרת ממה שאנחנו נוהגים במקומנו בבתנו, ועל זאת תפילתנו כי נמצא חן אף בעיניך'.

ומכאן לחיים בכללותם. כשהאדם נמצא במסגרת בישיבה או בכולל, הוא נמשל לבחור צעיר המתחיל ללמוד נהיגה בתיאוריה, הוא יושב על מקומו של הנהג ומימינו המורה. למעשה, המורה הוא המנהיג את הרכב, וכמובן שאחריות הרכב ונוסעיו מוטלת עליו בלבד. התלמיד רק מתנסה, והוא אינו באמת מוביל את הרכב.

אך כשהנהג עבר את המבחן המעשי וצלח את הטסט, אז הוא מתחיל ללמוד לנהוג. עת הוא מגיע לרמזור שמחל להבהב, ובהחלטה רגעית עליו להחליט אם לעצור או להמשיך. הוא מהסס לרגע, ומחליט לעצור בדיוק... באמצע הצומת, ולפתע מכוניות דוהרות לצידו מימין ומשמאל, וצופרות לו ללא רחמים... רגע זה הוא הרגע האמיתי בו הוא מתחיל ללמוד נהיגה. עת נראה את תושייתו ואת כוחו להיחלץ ממצב ביש שכזה. בתיאוריה אתה 'עשר', אולם החשוב ביותר זה: 'איך אתה בביצוע'?

כשהאדם נמצא במקומו באמצע ה'זמן', הכל שגרת. הוא בביתו, מימין ומשמאל חבריו, מכיריו, ידידיו, ועל ראשו

מסופר על רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, שפעם כשהלך בסמטאות ירושלים זרק עליו ערבי קליפות תפוז שאכל. הסתכל עליו הרב ואמר לו: 'תודה רבה', שאלו הערבי בתמיהה: 'מה אמרת?'

אוצרות הפרשה של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

רָאָה אֲנֹכִי נִתָּן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה (א)

ר"מ: שכל אבני ביהמ"ק ויסודותיו ויסודות ירושלים, מעולם לא נשרפו ולא נחרבו, ולא נאבד אבן אחת מביהמ"ק, אלא כולם נגנזו, ואפילו המפתחות של דלתות ביהמ"ק קיימות כדאיתא בגמ' (תענית כ"ט). ירדה פיסת יד ונטלתן מידיהן של פרחי כהונה, ולא היה לאומות העולם שליטה על ביהמ"ק, ומה ששרפו האומות היה ממה שהשדים הביאו אבנים אחרות במקומם, והם היו אבנים שנשרפו, וכל זה היה כדי לסתום עיניו של טיטוס הרשע והרומאים, שיחשבו שהם החריבו את המקדש, ולעתיד לבוא כשיחזור הקב"ה ויבנה את ביהמ"ק השלישי, יחזרו האבנים למקומן (אוצר פלאות התורה).

'כיון שיש ריווח לעניים, אעפ"י שאינם מתכוונים לשם שמים אלא להתכבד בהם, אל ימנעם'

לֹא תִאֲמָץ אֶת לִבְכֹּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאֲחִיךָ הָאֲבִיּוֹן (ט"ז)

כוחה של נתינה - מצות צדקה - מובא בתנא דבי אליהו (זוטא שה"ש) 'גדול כח הצדקה, שכל מעשיו של משה לא נשתבחו (לא זכו לשבח והוקרה) אלא על הצדקה, וכן כשראתה מלכת שבא גדולת שלמה (וחכמתו) לא שבחהו אלא על הצדקה, וכל דור שיש בו צדקה וגמילות חסדים אף אילו כל מעשיהם רשעים - אין גזר דינם לאבד, שהרי מיכה עשה ע"ז ורצו מלאכי השרת לדחפו (ולסלקו מהעולם), אמר להם הקב"ה: הניחו לו, שפתו מצויה לעוברי דרכים, משמע דמצות צדקה היא בסיס לכל המצוות, ולכן הגנה מצות צדקה אף על מיכה שעשה ע"ז. עוד מובא בפרקי דרבי אליעזר (פל"ג): רבי עזריה אומר: תדע לך כח הצדקה, בוא וראה משלום בן תקוה (בעלה של חולדה הנביאה) שהיה מגדולי הדור ועשה צדקות בכל יום, שהיה ממלא חמת מים והיה יושב על פתח העיר, וכל מי שהיה בא מהדרך היה משקהו ומשיב נפשו. ובזכות הצדקה שעשה שרתה רוח נבואה על אשתו חולדה. עוד איתא בירושלמי פאה (פ"א ה"א) 'צדקה וגמילות חסדים שקולות כנגד כל מצוותיה של תורה. וכתב

מובא בספרים כי לפי הסתכלות האדם על המקרים הקורים אותו במהלך החיים, יכול לעשותם ברכה או קללה, והדבר תלוי בהסתכלות האדם. זה שאמר 'ראה' הראייה 'אנוכי נותן לפניכם ברכה וקללה', אם תסתכל על מקרה העולם בהשגחת ה' בראייה חיובית, אז יהיה לך זה ברכה. ואם תסתכל באופן שלילי - אותו מקרה יהיה קללה. מסופר על רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, שפעם כשהלך באחת מסמטאות ירושלים זרק עליו ערבי קליפות תפוז שאכל. הסתכל עליו הרב ואמר לו: 'תודה רבה', שאלו הערבי בתמיהה: 'מה אמרת?' אמר לו רבי יוסף חיים שוב: 'תודה'. 'מה שייך פה 'תודה'? שאל הערבי כאינו מבין. במנוחת הנפש הסביר לו הרב: 'הבן, אם היה בידך דבר אחר קשיח יותר, כמקל, אבן או ברזל - כלום היית מהסס מלזרוק זאת?!!... ע"כ אמרתי תודה, על שהיה זה בסך הכל קליפות תפוז, וקצת התלכלכתי'. זו היתה גדלותו של הרב שראה בביזיון זה ברכה והצלחה. 'ראה' אנכי נותן לפניכם היום 'ברכה וקללה', ע"י הסתכלות נכונה אפשר לראות הכל כברכה, אפילו דבר שנראה כקללה, ומאידך אפשר לראות כקללה אפילו דבר שנראה בחיצוניותו כברכה, הכל תלוי בראייתך!

מה אירע עם אבני בית המקדש?

וְנִתְּצָתֶם אֶת מִזְבְּחֶיכֶם (י"ב ג)

אזהרה לנותן אבן מהמזבח או מהעזרה (רש"י).

מה אירע עם אבני בית המקדש? א. אבני ביהמ"ק מפוזרות בעולם. ב'אגדת אליהו' (פאה פ"ז ה"א) הביא דבר פלא בשם המדרש, כשנחרב ביהמ"ק פיזר הקב"ה אבניו בכל העולם כולו, כמובא (איכה ד א) 'תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות'. וכל מקום בעולם שנפל אבן מביהמ"ק, שם נבנה ביהכ"נ, ונקראת ביהכ"נ 'מקדש מעט' דיש במקום זה מעט מאותה אבן מביהמ"ק שנשקע שם. ב. אבני ביהמ"ק נגנזו. האדמו"ר ממונקאטש שליט"א, העיר מהזוהר (פר' פקודי דף

הרמב"ם (מתנות עניים פ"י ה"א): 'חייבין אנו להיזהר במצוות צדקה יתר מכל מצוות עשה, שהצדקה סימן לצדיקי זרע אברהם אבינו, שנא' 'כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו לעשות צדקה', ואין כיסא ישראל מתכונן ודת האמת עומדת אלא בצדקה, שנא' 'בצדקה תכונני', ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה, שנא' 'ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה'.

כמה כוחה של מצות צדקה

מובא בגמ' (פסחים ח: ובר"ה ד.): האומר 'סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני', או 'שאהיה בן עוה"ב' - הרי זה צדיק גמור'. מובא ב'פרשת דרכים' (דרוש ג') דלא אמרו 'הרי זה צדיק גמור' אלא במצות צדקה, שנמשכת מכך תועלת לעניים, משא"כ בשאר מצוות, וכפי שמוכיח החיד"א מהמד"ר (ויקרא) בר' טרפון ור' עקיבא, שר' טרפון סבר שאם לא כיון במעשה הצדקה לשמה - לא עשה ולא כלום, וא"ל רבי עקיבא שאינו כן, והראה לו את הפסוק 'פזר נתן לאביונים', ולכן הצדקה עומדת לעד קרנו תרום בכבוד, וכפי שהסבירו האחרונים שבכל המצוות - יש חיוב על האדם לעשותן 'לשמה', וכשעושה אותן שלא 'לשמה' - חסר לו בקיום המצווה, אך בצדקה, אף שלא עשה לשם מצות צדקה - נאמר בגמ' (ב"ב י:): 'א"ר אבהו: שאלו את שלמה בן דוד: עד היכן כוחה של צדקה? א"ל: צאו וראו מה פירש דוד אבא: 'פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד', דהיינו שפיזר לעניים ונהנו מזה, אפילו שלא נתן לשם מצות צדקה. כן מובא ברש"י (סנהדרין מ"ד:): 'מעשה ברשע אחד שעשה סעודה לשר העיר, ולא בא שר העיר, וחילקה לעניים, ולכך זכה להיקבר בכבוד גדול'. ומוכח דאף שלא היתה כוונתו לשם מצוה, שהיתה מטרתו לפזר ממנו לכבוד השר ורק אח"כ נתן לאביונים, מ"מ שכר צדקתו עומד לעד, וק"ו כשעושה לכתחילה לשם שמים. וכ"כ בספר חסידים (סי' תשס"ה) 'כיון שיש ריווח לעניים, אעפ"י שאינם מתכוונים לשם שמים אלא להתכבד בהם, אל ימנעם'.

חידות לפרשת השבוע:

א. באלו מבעלי החיים - הטמאים מרובים מהטהורים, ובאלו הטהורים מרובים מהטמאים?
ב. בהמה שנמצאה מתה - נבלה, שמותרת באכילה, הייתכן?
ג. מי הוא הבע"ח שאין לו צוואר, וכשרוצה להביט לאחוריו צריך להחזיר את כל גופו לאחוריו?

ד. מי הוא הבע"ח שאם יסמאו את עיניו - ימות?
ה. איזה עוף מעשר את אפרוחו העשירי?
ו. מדוע הוצרכו ישראל בפרשתנו לסימני דרך, כדי לידע היכן נמצאים הר גריזים והר עיבל?
ז. ע"י איזו פעולה גשמית יכול היהודי לזכות לרוח הקודש?
ח. ממה עיקר הנאת הנשמה היתרה בשבת?
ט. היאך ייתכן שיהודי העולה לרגל יהיה פטור מלהביא עולת ראיה?

תשובות:

תשובה לחידה א. איתא בגמ' (חולין ס"ג:): תניא רבי אומר: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שבהמה טמאה מרובה מן הטהורות, לפיכך מנה הכתוב בטהורה. וגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעופות טהורין מרובים על הטמאין, לפיכך מנה הכתוב בטמאין, ללמדך שלעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה.

תשובה לחידה ב. ולד הנמצא בבהמה שחוטה, בין חי בין מת, מותר באכילה בשחיטת אמו ולא נאסר באבר מן החי, וזהו ההיתר של 'בין פקועה'. ולמדו כן בגמ' (חולין ס"ט.) מהפס' בפרשתנו 'וכל בהמה מפרסת פרסה בבהמה אותה תאכלו', וכל דבר שנמצא בתוך בהמה שנשחטה - מותר באכילה.

תשובה לחידה ג. במדרש ('לקח טוב' פר' שמיני) איתא טעם נפלא על מה שנקרא 'חזיר', מפני שכשרוצה החזיר להביט לאחוריו - צריך להחזיר כל גופו לאחוריו, ואינו יכול להחזיר רק צווארו, כדרך שאר בעלי חיים, מפני שאין לו צוואר. ובסידור היעב"ץ ('זמרת הארץ' על פרק שירה

קרדיט ישראל ברד

ומכוון לקבל קדושה. והזהיר האריז"ל את רבי חיים ויטאל על זה מאד.

תשובה לחידה ח. כתב ה'בני יששכר' (מאמרי שבת קדש) בשם הרמ"ע מפאנו: עיקר תענוג הנשמה היתירה בשבת, הוא מברכת המזון של סעודות השבת.

תשובה לחידה ט. כתב ה'טורי אבן' (חגיגה ד): כהן טמא שנכנס ברגל כדי להקריב קרבן ציבור, וכניסה זו הותרה לו, שהרי טומאה הותרה בציבור, ולכא' כהן זה התחייב בקרבן ראייה, שהרי נראה במקדש בהיתר, אולם מהפס' 'ובאת שמה...' והבאתם שמה' - דרשו בגמ' שטמא פטור מהבאת עולת ראייה, לפי שמי שאינו בביאה אינו בהבאה. כיון שהוא ראוי לבוא רק מצד הקרבת קרבן הציבור, אינו נחשב ראוי לביאה לעניין הבאת עולת ראייה. וכן במקרה שאדם טהור ביום הראשון של הרגל התראה בעזרה והתחייב להביא עולת ראייה, וביום השני של הרגל, לפני שהביא את הקרבן - נטמא, שם הדין שפטור מלהביא קרבן, כיון שצריך שיהיה ראוי לביאה בשעת הבאת הקרבן. אמנם ה'שפת אמת' נחלק עליו וסבור דבמקרה הראשון, כיון שהותר לו להיכנס בטומאה נקרא 'ישנו בראייה', ומקיים מצות ראייה, וחייב להביא קרבן, וכן במקרה השני, כשנכנס בפנים בטהרה ואח"כ נטמא - חייב להביא קרבן, כיון שטמא משלח קרבנותיו, וכיון שכבר התחייב בהבאה בשעה שהיה טהור, וודאי מחויב לשלוח את הקרבן גם אחר שנטמא.

(מתוך גליונו של הרב צ'ולק תשפ"ג)

סוף פ"ד ד"ה כשכמל"ו) כתב דבר נפלא מחכמי הטבעיים, שהחזיר אינו יכול להסתכל לשמים. ואפשר בגלל שלחזיר אין צוואר, וע"כ אינו יכול להגביה את ראשו למעלה (אוצר פלאות התורה).

תשובה לחידה ד. כתב ב'שער השמים' (מאמר ד' ד"ה מהחזיר): אם תיסמא עין החזיר, ע"פ רוב ימות. וכן כתב ב'מגלה עמוקות' (פר' ואתחנן אופן קמ"ז): הרוצה להמית חזיר, יסמא עינו, כי חיי החזיר תלויים בעינו. וכתב ה'מגלה עמוקות' (שם) ששרו של עשו - הוא מלאך המוות - נמשל לחזיר, ע"כ הוא מלא עיניים (ע"ז כ:): דכל חיותו תלויה בעינו (אוצר פלאות התורה).

תשובה לחידה ה. דבר פלא כתבו הראשונים: החסידה מעשרת את הביצה או האפרוח העשירי שלה, דכתב הרוקח שלכך כתוב בפרשתנו (י"ד, י"ז-י"ח) 'שלך' אצל ה'חסידה', שמשלכת אחד מ' בניה לארץ, לכך סמך שם השלך והחסידה ל'עשר תעשר' (שנאמר אחר כך בפס' כ"ב). וכן כתב ה'פענח רזא'. וה'מושב זקנים' (לבעלי התוס' שמיני שם) מביא שפירש הר"א מגרמיזא שיש בה מידת חסידות, שנותנת מעשר מבניה. וכתב רבי יהודה החסיד (ב'טעמי מסורת התורה' שם) 'נקראת חסידה שעושה חסידות עם חברותיה ומשלכת החסידה ביצה או אפרוחה העשירית לחברותיה' (אוצר פלאות התורה).

תשובה לחידה ו. כתב 'בעל הטורים': עד עתה היו הענגנים מראים את הדרך, ולאחר מיתת אהרון הסתלקו ענגי הכבוד שהיו בזכותו. ונרמז הדבר במילים 'הלא המה בעבר הירדן' - סופי תיבות 'אהרן'.

תשובה לחידה ז. כתב רבי חיים ויטאל (שער רוח הקדש ט' עמ' ב') בשם האריז"ל, שעיקר השגת האדם ברוה"ק תלויה ע"י כוונתו וזהירותו בכל ברכות הנהנין, לפי שעל ידן נתבטל כוח אותן הקליפות הנאחזות במאכלים החומריים ומידבקים באדם האוכל אותם, וע"י הברכות הנאמרות בכוונה מסיר האדם את הקליפות מהם ומזכך את החומר שלו, ונעשה זך

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

ייתכן שגם אצלכם יש הרגלים שביצעו הפיכה שלטונית

הרב ד"ר עוז מרטין בסיפור לא רגיל על אדם שרגיל

שקט וחרדה כשאתה לא מקיים אותו, סימן שההרגל כבר אינו משרת אותך, אלא פועל נגדך. כפייתיות נוצרת כשאדם מרגיש שללא ההרגל משהו אתו לא בסדר. הוא עצמו לא בסדר, חסר לו משהו.

חסר או העדר יוצר מצוקה, ולכן האדם נוטה לחזור שוב ושוב על אותם טקסים כדי לנסות להירגע מהחרדה שמשהו נורא עלול להתרחש.

הבעיה היא שהחרדה לא נרגעת, כי הכפייתיות במהותה אינה משביעה את הנפש. האדם ימשיך לקום כל לילה אל הדלת, יפתח אותה, יוציא את המפתח, ינעץ אותו חזרה במגעול ויסובב אותו שוב - ואז הוא יעשה את כל זה שוב, כדי להיות לגמרי בטוח שהדלת אכן נעולה.

זה לא מצב שבו אדם מבקש לוודא שהדלת נעולה - זה מצב שבו אדם מנסה לשכך חרדה קיומית. חרדה מדומה, לא הגיונית, אך מייסרת. הדרך לטפל בהרגל השתלטן היא לא לנסות לאזוק אותו. קשה להניח שהחלטה מסוג "אחרי שיצאתי מהבית אני לא פותח יותר את התיק כדי לבדוק אם הארנק נמצא בתוכו" תעמוד במבחן המציאות. החרדה, במקרה הזה, חזקה יותר מן ההחלטה.

לכן, השיטה צריכה לעבור דרך החרדה: בה צריך לטפל. כך, למשל, נכון יהיה שתקבע במוחך בצורה ברורה: שום סכנה לא נשקפת לי גם בלי ההרגל. שום דבר רע לא יקרה אם לא אחזור עליו.

ככל שתצליח להקטין ולסלק את החרדה - כך גדלים הסיכויים שתצליח להכניע מחדש את ההרגלים, ושוב תשלוט בהם בתבונה.

(פרק מתוך הספר 'רגעים של כוח'. ד"ר עוז מרטין פסיכותרפיסט בעל שם שספריו יצאו במהדורות רבות. לרכישת הספר ולקבלתו במשלוח לבית ניתן להתקשר : 058-7676321)

זהו סיפור על אדם והרגלים.

לאדם ההוא היו הרגלים רבים. הוא היה השליט, והם היו נתיניו. ברצותו השתמש בהם, וברצותו דילג עליהם. בבוקר הוא שתה קפה ובו שתי כפיות סוכר. כל יום.

כיבה אורות לפני היציאה מהבית. בדק שהדלת נעולה לפני שרץ לאוטובוס.

הוציא את הפח כל ערב. שטף ידיים בסבון כשנכנס הביתה. היה האדם מרוצה מעצמו ומהרגליו, והם היו לו משרתים חביבים וטובי סבר.

וכמו בכל המעשיות, גם כאן מגיעות מילות המהפך: עד שיום אחד. אם כי, למעשה, מה שאירע לא אירע ביום אחד, אלא בתהליך איטי, ארוך ומפחיד.

אט אט חדלו ההרגלים מלציית לשליט. אולי מרוב אהבתו את המשרתים הנאמנים, מתוך החשש שהם ייעלמו ואתם הרגשת המוגנות, נעשה האדם פחות החלטי כלפיהם, פחות תקיף ושולט ביד רמה. והם, ההרגלים, החלו להשתלט עליו, ולכפות עליו לקיים אותם גם כאשר זה היה בניגוד לרצונו. הם לא הסתפקו בכך, והיו מציקים לו ללא הרף: אולי לא עשית אותנו כמו שצריך? תעשה אותנו שוב! ושוב!

האדם היה, למשל, שוטף את ידיו כהרגלו, אך ההרגל לא היה נרגע. אולי נשארו חיידקים על כפות ידיך? אולי לא שטפת אותן בצורה יסודית מספיק? עשה זאת שוב!

אם האדם הזה אינו יודע כיצד לתפוס חזרה את מושכות השלטון, סביר להניח שהוא עדיין חוזר בכל יום שלוש פעמים במעלה המדרגות כדי לבדוק אם הוא באמת נעל את הדלת. חבל.

עד כאן הסיפור שסופו לא ידוע. האם הוא בדיוני בעיניכם? אם כן, אפשר להניח שההרגלים שלכם בריאים, מאוזנים וידידותיים. נפלא. אבל אם משהו בסיפור נשמע לכם מוכר, אם נדמה לכם שזיהיתם בו קווי דמיון למציאות שלכם - ייתכן שגם אצלכם יש הרגלים שביצעו הפיכה שלטונית והפכו לכפייתיים, ושכדאי לכם לבדוק כיצד להשתלט עליהם בחזרה.

מה ההבדל בין הרגל מבורך לכפייתיות?

ההבדל הוא בהרגשה הפנימית שלך ביחס אליהם.

אם אתה מרגיש שאינך יכול ללא ההרגל הזה, ונקלע לאי

"שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על זיכוי רבים

ושמרתם לעשות את כל החקים ואת המשפטים (א)

בדברי התורה הקדושה והיו שואלים שאלות בהלכה. כיום הם יראי שמים בתכלית וקובעים עתים לתורה, ובניהם תלמידי חכמים מופלגים וכל נכדיהם זרע קודש ברח' ה'.

ברוך ה', בזכות ששמענו לעצת מרן זכינו לקבל את רבנות שכונת "בית ישראל" והסביבה, וממנה צמחה תנועת התשובה בארץ ובעולם. כמובן שאנו תמיד רוצים להגדיל תורה ולהאדירה עוד יותר ועוד יותר, בחינת 'יש לו מנה רוצה מאתיים', אך גם בזה צריך זהירות וסבלנות, וכפי שאמר לי פעם מרן זצ"ל שבחינת איזהו עשיר השמח בחלקו, שייכת גם בתורה הקדושה!

זה לא קל לדבר אל העם, לרומם אותם ולהוציאם מההסתכלות כלפי הארץ, הארציות, ולהובילם למצב של "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" (ישעיה מ, כו). לא פשוט לגרום ליהודים לעזוב את הבלי העולם ולהשקיע בדבר האמיתי שזהו לימוד התורה הקדושה, להרבות בקביעות עתים לתורה, לקום להתפלל מוקדם בבוקר ולהספיק ללמוד קודם העבודה, אבל התלמיד חכם מחויב בזה, "מבשרך לא תתעלם" (ישעיה נח, ז), "לא תוכל להתעלם" (דברים כב, ג).

לא כולם מתאימים לכך, במדבר זה היה תפקידו של אהרן הכהן, שהיה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות א, יב), אך הרבה אברכים יקרים שחשבו שאינם מתאימים התחילו, ונוכחו לגלות שיש להם לשון לימודים והם מצליחים לקרב ולחזק את העם, ולכן צריך כל אחד לנסות, וה' יהיה בעזרו.

אין לנו מושג איזו זכות גדולה יש למי שמזכה את הרבים. **התועלת איננה רק לאחרים, גם הוא עצמו יוצא נשכר, הוא נבנה ומתגדל מכל הבחינות.**

כאשר אדם מקהיל קהילות ומזכה את הרבים בתורה וביראת שמים, הקב"ה מתקלס על ידו. ומי ששם שמים מתקלס על ידו, אין ערוך לשכרו מן השמים. (מתוך 'משכני')

לפני קרוב לחמישים שנה, אחד משומעי לקחו של מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, הציע לי למסור שיעור תורה בבית כנסת מסוים בירושלים, שבכדי להגיע לשם הייתי צריך לנסוע במשך כשעתיים באוטובוסים [הלוך וחזור] כדי למסור דרשה של חצי שעה.

בתחילה דחיתי אותו על הסף, כיון שהייתי אז אברך צעיר שישב ועסק בתורה ולא הייתי מעוניין לבזבז את זמני. אם אלך לשיעור זה, תורה מה תהא עליה?

יום אחד לאחר השיעור של מרן, קרא לי הרב והכניס אותי למכוניתו בדרך לביתו. כשהגענו לביתו, פנה אלי מרן ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך".

"רבינו, תורה מה תהא עליה?" עניתי לו.

"והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?" השיב לי מרן זצוק"ל. "הלא אין אפילו מי שיגיד להם הלכה אחת!...".

אמרתי לו שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים ובשבילי זה ביטול תורה. בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך? אתה רוצה את ההתקדמות האישית שלך ושהם יישארו עמי ארצות גמורים? אתה תאכל בשר והם יאכלו חצץ?" [הלימוד נמשל למאכל ומשקה, כפי שדרשו רבותינו (חגיגה יד ע"א) על הפסוק "לכו לחמו בלחמי ושתו ביינן מקבתי" (משלי ט, ה)].

ואז סיים ואמר: "אל תדאג, תלך, והקב"ה ישלם לך על זה כפל כפליים". שמעתי לדברי מרן והלכתי לשם [בשעות הערב, ולאחר מכן הייתי הולך לכולל ערב] ונדהמתי לראות ארבעה אנשים... אפילו מניין לא היה. אך לאט לאט ליקטנו מניין ותוך תקופה קצרה, פחות מחודש ימים, ארבעים איש היו מגיעים לשיעור ועוד למעלה מעשרים מילדיהם! ואלו אנשים שלא היו באים להתפלל בבית הכנסת אלא היו מתפללים בביתם [או בכלל לא, רח"ל], ומחוסר ידיעה היו מוכרים ארטיקים וגלידות ביום שבת קודש.

בחסדי ה' יתברך, לאט לאט התחילו אותם אנשים להתעניין